

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VIỆT PHƯƠNG

**NGHIÊN CỨU HIỆN TRẠNG CÁC LOÀI THỰC VẬT RỪNG
NGUY CẤP, QUÝ HIẾM VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
BẢO TỒN TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN NÀ HẦU,
HUYỆN VĂN YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

THÁI NGUYÊN, 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN VIỆT PHƯƠNG

**NGHIÊN CỨU HIỆN TRẠNG CÁC LOÀI THỰC VẬT RỪNG
NGUY CẤP, QUÝ HIẾM VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP
BẢO TỒN TẠI KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN NÀ HẦU,
HUYỆN VĂN YÊN, TỈNH YÊN BÁI**

Chuyên ngành : Lâm học

Mã số ngành: 60.62.02.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Trần Thị Thu Hà

THÁI NGUYÊN, 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi cùng với sự hỗ trợ từ Giáo viên hướng dẫn PGS.TS. Trần Thị Thu Hà. Các nội dung nghiên cứu và kết quả trong luận văn là hoàn toàn trung thực. Các số liệu, các bảng biểu phục vụ cho việc phân tích, nhận xét đánh giá được chính tác giả điều tra từ hiện trường và thu thập từ các nguồn khác nhau có ghi trong phần tài liệu tham khảo.

Các thông tin, tài liệu trích dẫn trình bày trong luận văn này đều đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả

Nguyễn Việt Phương

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu tác giả đã nhận được nhiều sự giúp đỡ quý báu của các thầy cô, các nhà khoa học cùng các đồng nghiệp, bạn bè và gia đình.

Tôi xin được gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất tới PGS.TS. Cô giáo Trần Thị Thu Hà, đã hết sức tận tâm chỉ bảo, hướng dẫn tôi trong quá trình học tập cũng như trong quá trình thực hiện luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới: Lãnh đạo Chi cục Kiểm lâm Tỉnh Yên Bái, Lãnh đạo Hạt Kiểm lâm huyện Văn Yên, tỉnh Yên Bái, Ban quản lý Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu, đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ chúng tôi trong suốt thời gian tiến hành điều tra, nghiên cứu ngoài thực địa và cung cấp cho tôi những số liệu quan trọng.

Xin trân trọng cảm ơn Ban Lãnh đạo trường Đại học Nông lâm - Đại học Thái Nguyên, Khoa Lâm học, Khoa Sau đại học và các thầy cô giáo trong khoa đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Đồng thời xin chân thành cảm ơn Lãnh đạo Sở Giáo dục và Đào tạo Yên Bái; Trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật Yên Bái đã tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi yên tâm học tập và công tác.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đến toàn thể gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã luôn ủng hộ, động viên và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Trong quá trình thực hiện luận văn do còn hạn chế về thời gian, kinh phí cũng như trình độ chuyên môn nên không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong nhận được những ý kiến quý báu của các thầy cô giáo, các nhà khoa học, bạn bè và đồng nghiệp để luận văn của tôi được hoàn thiện hơn.

Thái Nguyên, ngày 30 tháng 9 năm 2015

Tác giả

Nguyễn Việt Phương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	v
MỤC LỤC	vi
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	viii
DANH MỤC CÁC BẢNG	x
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
2.1. Mục tiêu chung	2
2.2. Mục tiêu cụ thể	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu	3
3.2.1. Phạm vi không gian.....	3
3.2.2. Phạm vi thời gian	3
4. Ý nghĩa nghiên cứu	3
4.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	4
1.1. Cơ sở khoa học về nghiên cứu thực vật rừng nguy cấp, quý hiếm	4
1.1.1. Một số khái niệm	4
1.2.1. Những nghiên cứu về thực vật.....	7
1.2.2. Nghiên cứu về thực vật rừng nguy cấp, quý hiếm.....	8
1.2.3. Hệ thống bảo tồn trên thế giới.....	9
1.3. Ở Việt Nam	10
1.3.2. Nghiên cứu về thực vật rừng nguy cấp, quý hiếm	13
1.3.3. Hệ thống văn bản chính sách.....	14
1.3.4. Vấn đề bảo tồn thực vật quý hiếm ở Việt Nam.....	16
1.3.5. Hoạt động khai thác buôn bán thực vật rừng nguy cấp, quý hiếm ở Việt Nam.....	20
1.4. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội khu vực nghiên cứu [5]	22
1.4.2. Điều kiện kinh tế, xã hội	30

Chương 2 NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	36
2.1. Nội dung nghiên cứu.....	36
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	36
2.2.1. Phương pháp điều tra thu thập số liệu	36
2.2.1.1. Phương pháp kế thừa các tài liệu cơ bản.....	36
2.2.1.3. Thu thập số liệu ngoài thực địa	36
2.2.2. Phân tích số liệu	41
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	42
3.1. Thực trạng quản lý tài nguyên rừng ở khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu.....	42
3.1.1. Thực trạng về bộ máy tổ chức và năng lực của ban quản lý.....	42
3.1.2. Thực trạng về quản lý, bảo vệ và phát triển tài nguyên rừng	45
3.1.3. Thực trạng về khai thác, sử dụng rừng và đất rừng.....	50
3.2. Đánh giá hiện trạng các loài thực vật quý hiếm trong KBTTN Nà Hẩu, huyện Văn Yên, Yên Bái.....	55
3.2.1. Danh lục và cấp bảo tồn các loài thực vật quý hiếm trong khu bảo tồn.....	55
3.2.2. Giá trị sử dụng của các loài thực vật nguy cấp, quý hiếm trong khu bảo tồn.....	63
3.2.3. Phân bố của các loài thực vật quý hiếm theo tuyến.....	66
3.2.4. Phân bố của các loài thực vật quý hiếm theo trạng thái rừng	68
3.2.5. Phân bố của các loài thực vật quý hiếm theo độ cao	70
3.2.6. Tái sinh các loài quý hiếm trong khu bảo tồn.....	73
3.3. Đánh giá những yếu tố tác động tới việc bảo tồn các loài thực vật nguy cấp, quý hiếm trong KBTTN Nà Hẩu, huyện Văn Yên, tỉnh Yên Bái	74
3.4. Đề xuất một số giải pháp bảo tồn chủ yếu trong KBTTN Nà Hẩu, huyện Văn Yên, tỉnh Yên Bái.....	79
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	86
1. Kết luận	86
2. Kiến nghị	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO	88
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BQL	: Ban quản lý
BTTN	: Bảo tồn thiên nhiên
CITES	: <i>Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora</i> - Công ước về buôn bán quốc tế các loài động thực vật hoang dã, nguy cấp
CR	: Cực kì nguy cấp (<i>Critically Endangered</i>)
DD	: Thiếu dẫn liệu (<i>Data Deficient</i>)
D1.3	: Đường kính thân cây tịa vị trí 1,3m
ĐDSH	: Đa dạng sinh học
EN	: Nguy cấp (<i>Endangered</i>)
EX	: Tuyệt chủng (<i>Extinct</i>)
EW	: Tuyệt chủng trong tự nhiên (<i>Extinct in the Wild</i>)
Hvn	: Chiều cao vút ngọn
Hdc	: Chiều cao dưới cành
HST	: Hệ sinh thái
IUCN	: <i>International Union for Conservation of Nature and Natural Resources</i> - Liên minh Quốc tế Bảo tồn Thiên nhiên và Tài nguyên Thiên nhiên
KBT	: Khu bảo tồn
KBTTN	: Khu Bảo tồn thiên nhiên
NE	: Không được đánh giá (<i>Not Evaluated</i>)
ÔDB	: Ô dạng bản
ÔTC	: Ô tiêu chuẩn
VQG	: Vườn quốc gia
VU	: Sắp nguy cấp (<i>Vulnerable</i>)
WWF	: Quỹ Bảo vệ thiên nhiên Quốc tế

* Viết tắt các dạng sống:

GOL:	Cây gỗ lớn	GOT:	Cây gỗ trung bình
GON:	Cây gỗ nhỏ	BUI:	Cây bụi
GNB:	Cây gỗ nhỏ hoặc bụi	CAU:	Cây dạng cau dừa
TRE:	Cây dạng tre trúc	DLG:	Dây leo thân gỗ
BTR:	Cây bụi trườn	COD:	Cỏ đứng thẳng
COL:	Dây leo thân cỏ	CPS:	Cây phụ sinh
CKS:	Cây ký sinh	CHS:	Cây hoại sinh

* Viết tắt các công dụng của cây:

LGO:	Lấy gỗ	XAY:	Vật liệu xây dựng
DTC:	Đồ thủ công mỹ nghệ	AND:	Ăn được
ANQ:	Ăn quả	AGS:	Thức ăn gia súc
CAN:	Làm cảnh	THU:	Làm thuốc
DOC:	Cây độc	CTD:	Cho tinh dầu
CNH:	Cho nhựa	SOI:	Cho sợi
TAN:	Cho tanin, thuốc nhuộm		

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Bảng đánh giá số loài thực vật được mô tả trên thế giới	9
Bảng 1.2. Số lượng loài thực vật nguy cấp quý hiếm tại một số khu rừng đặc dụng	17
Bảng 1.3: Số liệu về các chỉ tiêu khí hậu cơ bản	26
Bảng 1.4: Dân số và thành phần dân tộc xã toàn vùng quy hoạch	28
Bảng 1.5: Hiện trạng sử dụng đất đai các xã thuộc KBT (đvt: ha).....	29
Bảng 1.6: Thành phần thực vật bậc cao ở Khu bảo tồn Nà Hẩu.....	30
Bảng 1.7: Dân số và thành phần dân tộc của các xã trong KBT.....	31
Bảng 3.1: Thống kê vi phạm công tác QLVR tại KBTTN Nà Hẩu	46
Bảng 3.2: Kết quả giao khoán bảo vệ rừng, Khoanh nuôi tái sinh và trồng rừng của Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu.....	47
Bảng 3.3: Kết quả công tác tuyên truyền, tập huấn từ 2009-2014.....	49
Bảng 3.4. Phương thức quản lý đối với phân khu bảo vệ nghiêm ngặt.....	52
Bảng 3.5. Các loại lâm sản thường được sử dụng.....	53
Bảng 3.6. Phương thức quản lý đối với phân khu phục hồi sinh thái	54
Bảng 3.7: Danh sách thực vật quý hiếm ở Khu Bảo tồn thiên nhiên Nà Hẩu	55
Bảng 3.8: Phân loại thực vật theo giá trị sử dụng của HTV Nà Hẩu	63
Bảng 3.9: Danh mục các loài cây quý hiếm được người dân sử dụng.....	65
Bảng 3.10: Số lượng loài thực vật quý hiếm phân bố theo tuyến.....	66
Bảng 3.11 : Bảng phân bố các loài thực vật quý hiếm theo các trạng thái rừng	69
Bảng 3.12: Bảng số lượng loài thực vật quý hiếm phân bố theo trạng thái rừng.....	73
Bảng 3.13: Mức độ tái sinh của các loài quý hiếm (Đvt: cây).....	74
Bảng 3.14: Mức độ tái sinh của các loài quý hiếm (Đvt: cây).....	75
Bảng 3.15. Phân hạng các tác động đến thực vật quý hiếm.....	79